

Alfred Jensen, Kotljarevskij's Travestierte Aeneide. Separatni odtisk iz „Literaturno-naukovega Zbornika v čast Ivana Franka“. Levov, 1914, v. 8°, str. 1—11.

Novo rusinsko literaturo je začel Ivan Kotljarevski (1769—1838) s travestijo Vergilijeve Enejide. L. 1798 je objavil prve tri speve „Virgilijeve Enejide na ukrajsku movu perelyčovane“; l. 1809 je izšel IV. spev, l. 1820 pa je bilo delo končano (6 spevov, 730 kitic s 7300 verzi). Vergil je v klasicistični dobi preporoda slovanskih literatur igral znatno vlogo. Pohlin je v metrične svrhe prevajal verzje iz Vergila; Vrazova družba v Gradcu se je pod vplivom „Letopisa Matice Srbske“ vežbala v prevajanju iz tega pesnika, Čech Vinařický in Slovak Holy sta ga prevajala. Travestijo Enejide pa je dobila pred 100 leti ruska literatura in nje veja, maloruska književnost. V letih 1791—1793 je zložil komično Enejido Rus N. P. Osipov. In ta, sicer neuspela travestija je dala Kotljarevskemu povod, travestirati latinsko pesnitev tudi v maloruščini. Seveda je oba pojava nadalje v zvezo spravljati z nagnjenji k travestiji v ostali Evropi. Že pred Blumauerjem sta se dva Nemca poskusila v travestiranju Enejide in za njima jih je prišlo še par. V primeri z vsemi temi travestijami pa se o delu Kotljarevskega sme reči, da mu gre večja važnost ne le relativno — ker stoji na čelu maloruskega literarnega pokreta in je postalo prav narodni epos — ampak tudi absolutno po njega notranji vrednosti. Jensen trdi, da Kotljarevskega travestija prekaša vse ostale travestije Enejide v umetniškem, kulturnozgodovinskem in jezikovnem oziru. Njegova pesnitev je vsestranska slika Ukrajine, njenih običajev in socialnih razmer. Pozorišče dejanja je seveda Ukrajina; Trojanci in Latinci so kozaki, tudi olimpijski bogovi so rojaki Kotljarevskega. Enejevi tovariši jadrajo kakor po Dnjepru in pušijo. Da bi se naučil latinščine, si Enej kupi „Piarskuju hramatiku“ (gramatiko, sestavljeno v piaristovskih samostanih) in staroslovanske molitvenike. Enej tudi poučuje svoje drugove v latinskem jeziku s trodelnim bičem; med njimi se nahaja Ilija Muromec. Silen je opis podzemlja, kjer išče Enej svojega „dida“; vidi tu proklete pravnike in pisarje, ki papir žvečejo in drže tintnike v rokah, vidi hinavce, ki so se na teden trikrat postili, nikoli niso na glas obrekovali in nikoli po dne pijančevali, zato pa po noči nikoli niso bili brez gostij. Posebno močan je Kotljarevskij v psovkah; njegovi bogovi kar tekmujejo s kmeti v psovanju. Jupiter Saturnovič in Enej sta v tem oziru važna za slovar. Komoden je Charon, ki vozi duše na oni svet: v svoji usnjati torbi ima tobak in kresilo. Dido da Eneju svilnat žepni robec. — Jensen se nadeja, da bo ta njegova razprava dala vsaj pobudo za obsežnejše in strokovnejše študije o vsekakor „klasični“ pesnitvi Kotljarevskega.

L. 1914 je obhajal eden izmed najuglednejših gališko-ukrajinskih pisateljev, Ivan Franko, štiridesetletnico svojega pisateljstva (* 1856). Ševčenkovo društvo za znanost in umetnost v Levovu mu je ob tej priliki poklonilo poseben zvezek „Zbornika“, kjer nahajamo poleg pesnika Jana Rokite (Ad. Černega v Pragi) tudi Vatroslava Jagića („Dvě-tri zamětki iz oblasti drevnějšago cerkovno-slavjanskego perevoda“), Baudouina de Courtenay, Jurija Polivko itd. Njim se je pridružil Alfred Jensen z imenovano študijo.

Niko Voznik.